

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

ในทศวรรษที่ผ่านมา สุขภาพจิตเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อชีวิตมนุษย์มาก ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าความเจ็บป่วยทางกายเลย อันจะเห็นได้จากการที่โรงพยาบาลหรือหน่วยงานที่มีการรักษาผู้ป่วยทางจิตเวชต้องรับผู้ป่วยมากขึ้น นอกจากนี้ศูนย์สุขวิทยาจิตหลายแห่งก็มียางล้อมือเช่นเดียวกัน (สุรางค์จันทร์ เอ็ม, 2527)

ปัญหาสุขภาพจิตและโรคทางจิตเวช มีความเกี่ยวเนื่องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพการณ์ทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นสภาพความแออัดของประชากรที่เพิ่มขึ้น ลักษณะของงานอาชีพ หรือรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นต้น ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนมีผลกระทบต่อภาวะสุขภาพจิตของประชาชนทั้งสิ้น (กระทรวงสาธารณสุข, คณะผู้เชี่ยวชาญแห่งชาติ เรื่องสุขภาพจิต, 2529-2530) ผู้ที่มีปัญหาสุขภาพจิตจะเป็นผู้ที่ใช้ชีวิตไม่เป็นสุข ไม่สามารถสร้างสัมพันธภาพและอยู่ร่วมกับคนอื่นได้ มีความยุ่งยากในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมและสังคมที่เปลี่ยนแปลง ไม่อาจปรับจิตใจให้มั่นคงได้เมื่อเกิดความขัดแย้ง ผู้ที่มีปัญหาสุขภาพจิตย่อมมีระดับของความไม่สบายใจตั้งแต่ระดับที่เป็นปัญหาและรุนแรงจนถึงขั้นเป็นโรคจิตได้ (กิตติกร มีทรัพย์, 2532)

ในประเทศไทย โรคทางจิตเวช เช่น โรคจิต โรคประสาท โรคสมองพิการ และปัญหาสุขภาพจิตอื่น ๆ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการฆ่าตัวตาย กำลังเป็นปัญหาสาธารณสุขของประเทศในปัจจุบัน และปรากฏว่ามีแนวโน้มสูงขึ้น ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท

โรคทางจิตเวชส่วนมากไม่เป็นสาเหตุการตายโดยตรง อัตราตายจึงต่ำ แต่อัตราตายแสดงได้เพียงส่วนหนึ่งของสภาพทางสุขภาพของประชาชนเท่านั้น โรคจิตเวชที่รุนแรงทำให้เกิดปัญหาความพิการ ความเรื้อรัง เป็นภาระแก่ครอบครัวและสังคม หรืออย่างน้อยบางโรคก็ทำให้ผู้ป่วยไม่มีความสุข ไม่สามารถใช้ชีวิตในสังคมอย่างเป็นปกติได้ สถิติทั่วโลกแสดงว่าประชากรโลก 100 ล้านคนป่วยด้วยโรคทางจิตเวชที่รุนแรง และอีก 200 ล้านคนป่วยด้วยโรคทางจิตเวชและระบบประสาทที่ไม่ร้ายแรง แต่ก็ทำให้ผู้ป่วยไม่สามารถทำงานหรือใช้ชีวิตตามปกติได้ (กระทรวงสาธารณสุข, คณะผู้เชี่ยวชาญแห่งชาติ เรื่องสุขภาพจิต, 2529-2530)

องค์การอนามัยโลก ได้รายงานในปีพ.ศ. 2530 ว่าประชากรโลกมีปัญหาความผิดปกติทางจิตและระบบประสาทต่าง ๆ 7 ประเภท ซึ่งความผิดปกติทางอารมณ์โดยเฉพาะโรค

ประสาทและบุคลิกภาพแปรปรวนมีความชุกถึงร้อยละ 5 ถึง 15 ในประชากรทั่วไป (หทัยชิตานนท์, 2530)

บุคลิกภาพแปรปรวน (Personality Disorder) จัดเป็นความผิดปกติทางจิตประเภทหนึ่งตามการจำแนกโรคสากลขององค์การอนามัยโลก ซึ่งแก้ไขปรับปรุงเป็นครั้งที่ 9 ในปี พ.ศ. 2521 (International Classification of Diseases, Ninth Edition [ICD-9]) และจัดเป็นความผิดปกติทางจิตประเภทหนึ่งของการจำแนกโรคทางจิตเวชของสหรัฐอเมริกา โดยสมาคมจิตแพทย์อเมริกัน ซึ่งแก้ไขปรับปรุงครั้งสุดท้ายในปี พ.ศ. 2530 (American Psychiatric Association Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Third Edition-Revised [DSM-III-R])

บุคลิกภาพแปรปรวนเป็นบุคลิกภาพที่แตกต่างจากบุคลิกภาพของคนส่วนใหญ่เป็นอย่างมาก และเป็นอยู่นาน แต่โดยทั่วไปจะไม่ทำให้เกิดอาการที่รบกวนบุคคลผู้นั้น ดังนั้นบุคคลซึ่งมีบุคลิกภาพแปรปรวนจึงมักไม่มาขอความช่วยเหลือจากแพทย์ด้วยตนเอง แต่โดยที่บุคคลซึ่งมีบุคลิกภาพแปรปรวนจะทนต่อความตึงเครียดและความคับข้องใจได้น้อยกว่าคนธรรมดา เช่น เมื่อมีความกดดันเพียงเล็กน้อย เขาอาจวิตกกังวลอย่างมาก หรือถ้าความกดดันมากพอควร เขาอาจเกิดอาการของโรคจิตชั่วคราวได้ รวมทั้งความสัมพันธ์กับผู้อื่นมักบกพร่องไป ทำให้บุคคลผู้นั้นดำรงชีวิตอยู่ในสังคมโดยมีความสุขและความสำเร็จน้อยกว่าที่ควร (สุวิทนา อารินทร์, 2530)

สมาคมจิตแพทย์อเมริกัน ได้ให้คำจำกัดความลักษณะรูปแบบบุคลิกภาพ (Personality trait) ว่าหมายถึง รูปแบบที่ถาวรของการรับรู้ การแสดงความสัมพันธ์ และแนวทางการคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและตนเอง โดยแสดงออกให้เห็นในเรื่องส่วนตัวและเรื่องทางสังคม และบุคลิกภาพแปรปรวน หมายถึง รูปแบบบุคลิกภาพที่มีลักษณะไม่ยืดหยุ่น (inflexible) และมีการปรับตัวที่ไม่เหมาะสม (maladaptive) ทำให้หน้าที่ของบุคคลในด้านสังคมหรือการงานเสียไป หรือมีผลทำให้บุคคลผู้นั้นเกิดความตึงเครียด ไม่สบาย (distress) โดยการแสดงออกในความผิดปกติของบุคลิกภาพนี้ต้องเป็นระยะเวลาาน ไม่ใช่ช่วงใดช่วงหนึ่งของการเจ็บป่วยอย่างใดอย่างหนึ่ง (Marmor, 1988)

บุคลิกภาพแปรปรวนเป็นหัวข้อที่ได้รับความสนใจอย่างมากในวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิต โดยเฉพาะบุคลิกภาพแปรปรวนแบบ Borderline จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ทบทวนเรื่องที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพแปรปรวนจำนวน 255 เรื่อง ในปี 1985 มีผู้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพแปรปรวนแบบ Borderline ถึงร้อยละ 40 ซึ่งเนื่องจากความไม่แน่นอนของปัจจัยที่ทำให้เกิดบุคลิกภาพแปรปรวนแบบนี้ ความชุกของโรคที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งความยากลำบากในการวินิจฉัย และการให้การรักษา การนำไปสู่ความผิดปกติอื่น ๆ และข้อโต้แย้งต่าง ๆ ในการที่จะช่วยให้การวินิจฉัยโรคชัดเจนขึ้น (Brasfield และ Mc Elray, 1987)

ลักษณะของบุคลิกภาพแปรปรวนแบบ Borderline มีความแปรปรวนที่พบได้เสมอ คือมีความบกพร่องในบุคลิกภาพหลาย ๆ ด้าน ได้แก่

ความสัมพันธ์กับผู้อื่นบกพร่อง (disturb interpersonal relationship) โดยที่ความสัมพันธ์กับผู้อื่นมักรุนแรง (intense) ไม่แน่นอนเปลี่ยนแปลงง่าย มีปัญหาในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น คือมีความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้น แต่ไม่ยืนยาว เพราะมองบุคคลหนึ่งดีมาก (over-idealize) อยู่ระยะหนึ่ง แต่เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในความสัมพันธ์นั้น ก็มองบุคคลคนเดียวกันนั้นว่าไม่ดีเลย (devalue) และเลิกคบกับบุคคลนั้น ตรงกันข้ามกับความเป็นจริง ซึ่งคนเราจะมีทั้งส่วนดีและไม่ดี

มีอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย ขึ้น ๆ ลง ๆ (unstable mood) แต่เป็นอยู่ไม่นาน เวลาโกรธจะโกรธได้รุนแรงและควบคุมตัวเองไม่ได้ (poor impulse control)

มีการกระทำที่หุนหันพลันแล่น ขาดความยับยั้งชั่งใจ (impulsive) อาจพยายามฆ่าตัวตาย หรือทำร้ายตนเองได้บ่อย หรือมีความประหลาดที่ยากต่อการคาดคะเน (unpredictable)

มีความผิดปกติเกี่ยวกับภาพพจน์ของตนเองได้มาก (profound identity disturbance) มักแสดงออกในรูปของความไม่แน่ใจในภาพพจน์ของตนเอง (self-image) ไม่แน่ใจในบทบาททางเพศของตนเอง (gender identity) เป้าหมายในอนาคต (goal) ค่านิยมของตนเอง (value) อาชีพการงาน และการเลือกคบคน

รู้สึกเบื่อชีวิต ทนความเงี้ยวเหงาหรืออยู่คนเดียวไม่ได้ รู้สึกชีวิตมีแต่ความว่างเปล่า (emptiness) (ดวงใจ กสานติกุล, 2531)

ลักษณะพฤติกรรมที่อาจพบได้ในบุคคลที่มีบุคลิกภาพแปรปรวนแบบ Borderline มักมีการพยายามฆ่าตัวตายหรือทำร้ายตนเองด้วยการกินยานอนหลับ กรีดแขนตัวเอง และมักจะทำซ้ำหลาย ๆ ครั้ง ซึ่งเกี่ยวกับการฆ่าตัวตาย Gundersun รายงานว่าร้อยละ 75 ของกลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยที่มีบุคลิกภาพแปรปรวนแบบ Borderline มีความพยายามฆ่าตัวตายอย่างน้อย 1 ครั้ง และประมาณร้อยละ 10 ของผู้ที่พยายามฆ่าตัวตายจะทำสำเร็จ (อ้างถึงใน Minna R. Fyer และคณะ, 1988) พฤติกรรมอื่น ๆ ที่มีกพบร่วมด้วยคือ เล่นการพนัน ลักขโมย ทะเลาะวิวาท ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ทำให้เกิดอันตรายต่อตนเอง หรือเกิดอุบัติเหตุได้เสมอ เช่น ขับรถเร็ว มักล่าส่อนทางเพศ ติดยาเสพติด หรือใช้ยาในทางที่ผิด มีรายงานว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแปรปรวนแบบ Borderline ในผู้ที่ใช้สารเสพติด โดยเฉพาะผู้ที่ใช้นัลลอกอฮอลล์ (Groe Corton และ Salman Akhtar, 1990)

ในด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่นนั้น บุคคลที่มีบุคลิกภาพแปรปรวนแบบนี้มักจะทำให้เกิดปัญหาสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ส่งผลกระทบกับชีวิตส่วนตัวของบุคคลนั้น เช่น ชีวิตแต่งงานไม่ราบรื่น ลงท้ายด้วยการหย่าร้าง เกิดภาวะอารมณ์เศร้า และพยายามฆ่าตัวตายได้บ่อย ๆ มีโอกาสป่วยเป็นโรคจิตระยะสั้น (Brief Reactive Psychosis) ได้

โกวิทย์ นพพร และ ณรงค์ สุภัทรพันธุ์ (2526) ได้ทำการศึกษาเรื่องบุคลิกภาพแปรปรวนแบบ Borderline โดยการศึกษาย้อนหลังรายงานประวัติผู้ป่วยที่มาได้รับการรักษาที่ภาคจิตเวชศาสตร์ โรงพยาบาลรามธิบดี ในปี พ.ศ. 2524 จากจำนวนผู้ป่วยใหม่ 1107 คน พบผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยว่ามีบุคลิกภาพแปรปรวนแบบ Borderline ตามหลักเกณฑ์ของ DSM-III จำนวน 16 คน อาการสำคัญที่นำผู้ป่วยมาโรงพยาบาลมี 3 แบบด้วยกัน คือ การพยายามฆ่าตัวตาย อาการของโรคประสาท เช่น วิตกกังวล นอนไม่หลับ เบื่ออาหาร คิดมาก เครียด กลุ้มใจ ปวดศีรษะ เกร็งแน่น เบื่อหน่าย ไม่นั่นใจในตนเอง อาการทางกายหลายอย่างและโรคทางกาย ผู้ป่วยทั้ง 16 รายไม่มีอาการของโรคจิตขณะที่มาได้รับการรักษา แต่มีผู้ป่วย 7 รายที่ให้ประวัติว่ามีโรคจิตชั่วคราวเป็นช่วงสั้น ๆ

จะเห็นว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแปรปรวนแบบ Borderline อาจมาพบแพทย์ด้วยอาการสำคัญของโรคจิต โรคประสาท โรคทางกาย หรือการพยายามฆ่าตัวตาย สิ่งที่เป็นปัญหาของการวินิจฉัยบุคลิกภาพแปรปรวนแบบ Borderline คือความคาบเกี่ยวกันในเรื่องของการวินิจฉัย การขาดการแบ่งแยกอย่างชัดเจนระหว่างบุคลิกภาพแปรปรวนแบบ Borderline กับบุคลิกภาพแปรปรวนประเภทอื่น ๆ และการวินิจฉัยแยกกระหว่างบุคลิกภาพแปรปรวนแบบ Borderline กับความผิดปกติทางจิตซึ่งเป็นกลุ่มอาการต่าง ๆ ทางคลินิก ที่มีความผิดปกติที่เด่นชัดกว่า มักทำให้บุคลิกภาพแปรปรวนแบบนี้ถูกมองข้ามไป เพราะบางครั้งอาการทางคลินิกดังได้กล่าวมาแล้ว อาจบิดลุ่มบุคลิกภาพเดิมของผู้ป่วยได้ ทำให้ลำบากต่อการวินิจฉัยบุคลิกภาพของผู้ป่วย ซึ่งส่งผลให้ผู้ป่วยเหล่านี้ได้รับการรักษาช้าไป

การประเมินและการวินิจฉัยผู้ป่วยให้รวดเร็วและถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญ เพราะช่วยให้เกิดความเข้าใจในกลไกที่ทำให้เกิดความเจ็บป่วยในผู้ป่วยแต่ละราย และเป็นแนวทางนำไปสู่การรักษาที่ถูกต้อง (Plutchik และ Conte, 1987) การวินิจฉัยทางจิตเวชอย่างเต็มรูปแบบนั้นใช้เวลามาก คือต้องมีการซักประวัติ สัมภาษณ์ ตรวจสอบสภาพจิต การทดสอบทางจิตวิทยา ประกอบกับจิตแพทย์มีจำนวนน้อย และไม่มีในทุกสถานพยาบาล รวมทั้งการตรวจเพื่อวินิจฉัยเต็มรูปแบบที่จิตแพทย์ใช้ ก็ไม่สะดวกสำหรับแพทย์ทั่วไป

ดังนั้นสิ่งที่จะช่วยเอื้อในการประเมินผู้ที่มีบุคลิกภาพแปรปรวนแบบ Borderline ได้อย่างรวดเร็ว คือ การมีเครื่องมือซึ่งใช้คัดกรอง (Screening test) ที่มีคุณภาพ ในปัจจุบันเครื่องมือคัดกรองบุคลิกภาพแปรปรวนแบบนี้ มีในรูปของแบบสัมภาษณ์ (Interview) และแบบสอบถามให้รายงานด้วยตนเอง (Self-report questionnaire) แต่แบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ต้องใช้เวลาในการสัมภาษณ์เป็นชั่วโมงหรือมากกว่านั้น ซึ่งสิ้นเปลืองเวลามาก และไม่สะดวกในการนำไปใช้กับประชากรกลุ่มใหญ่ ๆ แบบสอบถามให้รายงานด้วยตนเองสิ้นเปลืองเวลาในการทำน้อยกว่า เป็นแบบทดสอบที่น่าจะนำมาใช้ได้สะดวกกว่าในทางปฏิบัติ

การศึกษาแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพแปรปรวนแบบ Borderline เพื่อใช้เป็นแบบคัดกรองในประเทศไทยนั้น ยังขาดการศึกษาอย่างจริงจัง ฉะนั้นผู้วิจัยจึงสนใจจะทำการศึกษาแบบทดสอบวัด

บุคลิกภาพชนิดนี้ โดยดัดแปลงจาก Personality Diagnostic Questionnaire-Revised (PDQ-R) ของ Steven E. Hyler และคณะ PDQ-R ปรับปรุงจาก PDQ ซึ่งเป็นแบบสอบถามให้รายงานด้วยตนเอง สำหรับวัดบุคลิกภาพแปรปรวน PDQ-R เป็นแบบทดสอบที่ใช้ได้ง่าย ไม่สิ้นเปลืองเวลาน้อย และเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการคัดกรองผู้ป่วยตามเกณฑ์การวินิจฉัยของสมาคมจิตแพทย์อเมริกัน (Diagnostic and Statistical Manual Disorders, Third Edition-Revised [DSM-III-R]) (Steven E. Hyler และคณะ, 1990) สามารถใช้เป็นแบบทดสอบประเมินบุคลิกภาพแปรปรวนร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงคลินิกอย่างมีโครงสร้าง (Structured Clinical Interview) ทำให้การวินิจฉัยเป็นไปได้ถูกต้องและรวดเร็วยิ่งขึ้น และ PDQ-R เป็นแบบทดสอบรายงานด้วยตนเองเพียงชนิดเดียวที่ข้อคำถามในแบบสอบถามเป็นไปตามเกณฑ์การวินิจฉัยของ DSM-III-R สำหรับวินิจฉัยบุคลิกภาพแปรปรวนและใช้ได้ทั้งในกลุ่มตัวอย่างประชากรที่มีอาการทางคลินิกและไม่มีอาการทางคลินิก (Mark Zimmerman และ William H. Coryell, 1990)

แบบทดสอบแบบรายงานด้วยตนเอง เพื่อวัดบุคลิกภาพแปรปรวนแบบ Borderline ที่นำมาศึกษา เป็นแบบทดสอบที่สั้น ง่าย นำไปใช้ได้สะดวก แพทย์ทั่วไป พยาบาล นักศึกษาแพทย์ นักศึกษานักเรียน รวมทั้งบุคลากรทางสุขภาพจิตอื่น ๆ สามารถนำไปใช้ได้ การที่มีแบบทดสอบเพื่อคัดกรองผู้ที่มีบุคลิกภาพแปรปรวนแบบ Borderline ที่เชื่อถือได้จะมีประโยชน์อย่างมาก เพราะช่วยให้ประเมินผู้ป่วยได้ตั้งแต่ระยะแรก และหากนำไปใช้ร่วมกับการสัมภาษณ์ของจิตแพทย์ จะเป็นการประหยัดเวลาในการสัมภาษณ์ และช่วยให้การวินิจฉัยเป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาการใช้แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพแปรปรวน Personality Diagnostic Questionnaire-Revised (PDQ-R) สำหรับใช้เป็นแบบคัดกรอง (Screening test) ผู้ที่มีบุคลิกภาพแปรปรวนแบบ Borderline

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อหาค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบทดสอบ
2. เพื่อหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบทดสอบ โดยหาค่าความไว (Sensitivity) ค่าความจำเพาะ (Specificity) ค่าการคาดคะเน (Predictive value) ของแบบทดสอบ
3. เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างผลการตรวจจากแบบทดสอบสำหรับคัดกรองบุคลิกภาพแปรปรวนแบบ Borderline และการวินิจฉัยของจิตแพทย์ โดยการหาค่า chi-square (χ^2)

และ coefficient of correlation แบบ Phi (ϕ)

4. เพื่อหาค่าน้ำหนักในการจำแนก (Discrimination Function) โดยการใช้ การวิเคราะห์การจำแนก (Discriminant analysis)

ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการวิจัยครั้งนี้มีข้อตกลงเบื้องต้นดังนี้

การวิจัยครั้งนี้ไม่ได้ทำ Inter-rater reliability ระหว่างจิตแพทย์ และถือว่าการวินิจฉัยของจิตแพทย์แต่ละท่านเป็น Gold Standard ที่มีความเที่ยงตรงตามเกณฑ์การวินิจฉัย บุคลิกภาพแปรปรวนแบบ Borderline ตาม DSM-III-R

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive method)

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 คือ ผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยจากจิตแพทย์ว่ามีบุคลิกภาพแปรปรวนแบบ Borderline ตามเกณฑ์การวินิจฉัยด้วย DSM-III-R คือ มีลักษณะตามที่กำหนดอย่างน้อย 5 ใน 8 ประการ

กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มคนปกติ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยจากจิตแพทย์ว่ามีบุคลิกภาพแปรปรวนแบบ Borderline ตามเกณฑ์การวินิจฉัยด้วย DSM-III-R จากโรงพยาบาลของรัฐในเขต กรุงเทพมหานครที่มีหน่วยงานจิตเวช ที่สามารถเก็บข้อมูลได้

โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เป็นอย่างต่ำ เนื่องจาก สถิติที่ค้นได้จากแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลศิริราช และโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ มีจำนวนผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยว่ามีบุคลิกภาพแปรปรวนแบบ Borderline น้อยมาก ซึ่งจากสถิติตั้งแต่เดือน มกราคม ถึงเดือนตุลาคม 2535 พบว่า

จำนวนผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยว่ามีบุคลิกภาพแปรปรวนจากแผนกผู้ป่วยนอก จิตเวช โรงพยาบาลศิริราช มีผู้ได้รับการวินิจฉัยว่ามีบุคลิกภาพแปรปรวนแบบ Borderline 2 คน

จำนวนผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยว่ามีบุคลิกภาพแปรปรวนจากแผนกผู้ป่วยนอก
จิตเวช โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ 30 คน มีผู้ได้รับการวินิจฉัยว่ามีบุคลิกภาพแปรปรวนแบบ
Borderline 3 คน

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ กลุ่มคนปกติ จำนวน 30 คน

หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มที่ 1

กำหนด Inclusion criteria ดังนี้

1. ผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยจากจิตแพทย์ว่ามีบุคลิกภาพแปรปรวนแบบ
Borderline ตามเกณฑ์การวินิจฉัยของ DSM-III-R
2. อายุระหว่าง 18 - 45 ปี
3. ไม่จำกัดเพศ สถานภาพสมรส การศึกษา เศรษฐฐานะ
4. ไม่จำกัดระยะเวลาที่ได้รับการวินิจฉัยว่ามีบุคลิกภาพแปรปรวนแบบ
Borderline

5. สามารถอ่านและทำความเข้าใจแบบสอบถามได้

กำหนด Exclusion criteria ดังนี้

มีอาการทางจิตเวชรุนแรงในระยะที่จะทำการทดสอบ

กลุ่มที่ 2

กำหนด Inclusion criteria ดังนี้

1. ผู้ที่ไม่เคยมีประวัติความเจ็บป่วยทางจิต
2. ไม่เคยได้รับการรักษาจากจิตแพทย์
3. อายุระหว่าง 18 - 45 ปี
4. ไม่จำกัดเพศ สถานภาพสมรส การศึกษา เศรษฐฐานะ
5. สามารถอ่านและทำความเข้าใจแบบสอบถามได้

กำหนด Exclusion criteria ดังนี้

1. มีประวัติโรคทางจิตเวช โดยได้รับการวินิจฉัยและ/หรือการรักษาจาก
จิตแพทย์
2. มีประวัติความเจ็บป่วยทางจิต เนื่องจากพยาธิสภาพหรือโรคทางกาย
เช่น โรคของระบบประสาท
3. มีประวัติการใช้ยาหรือสารเสพติด
4. มีประวัติที่ต้องเผชิญความเครียดอย่างรุนแรง (crisis situation)

ในขณะปัจจุบันหรือระยะ 6 เดือนก่อนทำแบบทดสอบ

ใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ระหว่างเดือนธันวาคม 2535 ถึง เดือนมีนาคม 2536

ผลหรือประโยชน์ประยุกต์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. เพื่อใช้เป็นแบบทดสอบสำหรับคัดกรองผู้ที่มีบุคลิกภาพแปรปรวนแบบ Borderline
2. ใช้ร่วมกับการสัมภาษณ์ของจิตแพทย์ เป็นการประหยัดเวลาในการสัมภาษณ์ และได้ข้อมูลที่ครอบคลุมตามเกณฑ์การวินิจฉัยของ DSM-III-R
3. เป็นแบบทดสอบที่นำไปใช้ได้สะดวก สั้นเปลืองเวลาน้อย บุคลากรทางการแพทย์ทั่วไปสามารถนำไปใช้ได้
4. เพื่อใช้เป็นแบบทดสอบสำหรับทำการวิจัยต่อไปในอนาคต

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. แบบทดสอบสำหรับคัดกรองบุคลิกภาพแปรปรวนแบบ Borderline (Screening test for Borderline personality disorder) หมายถึง แบบทดสอบที่เป็นแบบสอบถามให้รายงานด้วยตนเอง เพื่อประเมินบุคลิกภาพแปรปรวนแบบ Borderline ซึ่งผู้วิจัยแปลมาจาก Personality Diagnostic Questionnaire-Revised ของ Steven E. Hyler และคณะ เป็นคำถามปลายปิด ให้ตอบคำถามแบบบังคับให้เลือกตอบ โดยมี 2 คำตอบ "ใช่" และ "ไม่ใช่" โดยข้อคำถามทั้งหมดจะยึดตามเกณฑ์การวินิจฉัยบุคลิกภาพแปรปรวนแบบ Borderline ตาม DSM-III-R

2. บุคลิกภาพแปรปรวนแบบ Borderline หมายถึง ผู้ที่มีลักษณะตรงกับเกณฑ์การวินิจฉัยบุคลิกภาพแปรปรวนแบบ Borderline ของ DSM-III-R โดยต้องมีลักษณะอย่างน้อย 5 ใน 8 ประการ และเป็นลักษณะหน้าที่ทั้งในขณะปัจจุบันและระยะยาว มิได้จำกัดเฉพาะเวลาไม่สบาย และลักษณะดังกล่าวทำให้เกิดความบกพร่องในหน้าที่ทางสังคมและการทำงาน หรือไม่ก็ทำให้ผู้นั้นเกิดความทุกข์อย่างมาก

ลักษณะบุคลิกภาพแปรปรวนแบบ Borderline 8 ประการมีดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมีรูปแบบไม่แน่นอนและรุนแรง มีลักษณะของการเปลี่ยนท่าทีได้อย่างมาก ระหว่างการมองบุคคลอื่นว่าดีมาก และการลดคุณค่าของผู้อื่น

2. หุนหันพลันแล่นหรือกระทำการโดยคาดหมายไม่ได้อย่างน้อยสองอย่าง ซึ่งมีผลที่จะทำให้อัตนเองเกิดความเสื่อมเสีย เช่น ใช้เวลาให้หมดไปในเรื่องเพศ การพนัน ใช้สารเสพติด ขโมยของตามร้านค้า กินจุ ขับรถโดยประมาท (ไม่รวมถึงพฤติกรรมทำร้ายตนเอง หรือฆ่าตัวตายที่กล่าวถึงตามเกณฑ์ข้อ 5)

3. อารมณ์ไม่มั่นคง อารมณ์เปลี่ยนแปลงได้มากจากอารมณ์ปกติเป็นอารมณ์เศร้า หงุดหงิด หรือวิตกกังวล มักจะเกิดขึ้นนานสองสามชั่วโมง และมีเพียงน้อยรายที่นานกว่าสองสามวัน แล้วกลับมามีอารมณ์ตามปกติเช่นเดิม

4. แสดงความโกรธที่รุนแรง ไม่เหมาะสมหรือขาดการควบคุมอารมณ์โกรธ เช่น มักจะแสดงการโมโหโทโสเป็นประจำ แสดงความโกรธเสมอ ใช้กำลังกายเข้าต่อสู้เสมอ

5. ชี้มู่ว่าจะฆ่าตัวตายบ่อย ๆ เช่น มีท่าทีที่จะฆ่าตัวตาย กรีดตัวเอง เกิดอุบัติเหตุบ่อย ๆ

6. เกิดความแปรปรวนในการมองรูปพรรณสัณฐานของตนเอง แสดงให้เห็นอย่างน้อย 2 ประการต่อไปนี้ เช่น ในเรื่องการมองภาพพจน์ของตนเอง ในเรื่องความเป็นหญิงเป็นชาย เป้าหมายต่าง ๆ ในระยะยาว หรือการเลือกอาชีพ รูปแบบต่าง ๆ ของการคบเพื่อน ความมีคุณค่าและชื่อตรงต่อเพื่อน

7. มีความรู้สึกอยู่ตลอดเวลาว่าตัวเองไร้ประโยชน์หรือน่าเบื่อ

8. มีความพยายามอย่างมากที่จะหลีกเลี่ยงความจริงหรือความคิดที่ตนเองจะถูกทอดทิ้ง (ไม่รวมถึงพฤติกรรมทำร้ายตนเอง หรือฆ่าตัวตายที่กล่าวถึงตามเกณฑ์ ข้อ 5)

3. กลุ่มคนปกติ หมายถึง ประชากรทั่วไปในสังคมที่สามารถปฏิบัติภารกิจของตนในชีวิตประจำวันและสังคมได้อย่างปกติ สามารถรับผิดชอบทางด้านร่างกายและจิตใจต่อตนเองและสังคมได้ ไม่มีประวัติการเจ็บป่วยทางจิตเวช ไม่มีความเจ็บป่วยทางด้านร่างกายอย่างรุนแรง

4. ผู้ที่ไม่มีบุคลิกภาพแปรปรวนแบบ Borderline หมายถึง ผู้ที่ทำแบบทดสอบสำหรับคัดกรองบุคลิกภาพแปรปรวนแบบ Borderline แล้วได้ผลลบ คือ ผลรวมของคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบ น้อยกว่า 5 คะแนน

5. ผู้ทรงคุณวุฒิ คือ

5.1 จิตแพทย์ หมายถึง จิตแพทย์ที่มีประสบการณ์ทางด้านการรักษาหรือการทำงานด้านจิตเวชอย่างน้อยเป็นเวลา 2 ปี

5.2 นักจิตวิทยา หมายถึง ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานด้านจิตเวชเป็นที่ยอมรับอย่างน้อยเป็นเวลา 2 ปี

5.3 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษา หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาจากสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย